

Megközelítette a járványos szintet az idei lisztharmatfertőzés

A szőlő a fürtzáródás állapotában van, a korai, sőt itt-ott már a középérésű fajták (pl. Kékfrankos) bogyói is zsendülnek. Május vége óta 25-30 mm csapadék hullott, ami a szokásos mennyiség (120-130 mm) negyede-ötöde. A hőmérséklet viszont – különösen az utóbbi hetekben – lényegesen (több fokkal) magasabb az átlagosnál.

Az időjárás a szőlő számára még mindig alapvetően kedvező, bár kétségtelenül vannak negatív megnyilvánulásai is. Sokfelé tapasztalható a bogyókon – néhol a leveleken is – napégés, gyakoribbak a permetlé okozta perzselések is. Előbbi főleg azokban az ültetvényekben fordul elő, ahol a zöldmunkák során túlzottan kitakarták a fürtöket, utóbbira pedig elsősorban olyan ültetvényekben akad példa, ahol nedvesítőszerket, tapadásfokozó adalékokat kevertek a növényvédő szerek, levéltrágyák mellé. Itt szeretném fölhívni a figyelmet, hogy ez egy abszolút hibás gyakorlat. A legtöbb gomba- és rovarölő szernek ugyanis van saját nedvesítő adaléka, ami pont annyira nedvesíti az adott készítményt, amennyire kell. Ha szükséges valamelyik készítmény mellé külön adalékot tenni, arra a szer gyártói fölhívják a figyelmet. Egyes gombaölő szerekben például, a hatóanyag mellett, 8-10 féle adalék (stabilizátor, tapadásfokozó, habzásgátló stb.) is lehet. Ezeket a szereket az engedélyezés előtt számos (néha több tucatnyi) formulációban is kipróbáljuk, és az a változat kerül engedélyezésre, ami az adott növénykultúrában a legmegfelelőbb. Ha egy ilyen szer mellé további adalékot (pl. nedvesítőszer) keverünk, az attól hatékonyabb már biztosan nem lesz, ellenben jelentősen megnő a perzselés veszélye. Különösen akkor, ha többféle növényvédő szert és levéltrágyát elegyítünk a nedvesítőszerrel. A túlnedvesített permetlé könnyen összefolyik a növényfelületen, megnő a ható- és vivőanyagok kicsapódásának veszélye is. Amennyiben nem érkezik meg a hétvégére ígért csapadék és tovább folytatódik a kánikula, a szőlő kényszerélesen fog keresztülmenni, mely mind a mennyiség, mind a minőség rovására válhat.

Ez az év egyelőre teljesen más, mint a tavalyi. Tavaly például – a sok csapadék következtében létrejött rothadásveszély miatt – nagyon hasznosnak bizonyult a fürtzóna július végi kilevelezése, a sorközökben pedig a takarónövények jelenléte. Az idén viszont – a kánikula miatt – még mindig nem célszerű kilevelezni a fürtzónát, a takarónövények pedig, mivel vizet vonnak el a szőlőtől, ugyancsak hátrányosak.

Balról jobbra: Sűrű lisztharmatbevonat a szőlő lombján; Napégés; Amerikai lepkekabóca nimfái és szövedéke hajtástengelyen és a fürt kocsányán; Lepkekabóca kifejlett példánya és nimfái szőlőlevél fonákján. (2015. július 16-20.)

A lisztharmatfertőzés a bogyókon július 10-e körül megállt, azóta a bevonat – a lappangó fertőzések miatt – még valamelyest gyarapodott. A továbbiakban újabb bogyófertőzéstől már csak az oldalhajtásokon képződött másodfürtökön kell tartani, az elsődleges fürtöknek már csak a kocsányzata betegedhet meg. A lombzat a tenyészidőszak végéig fogékony a lisztharmatra, fertőződése október végéig is eltarthat.

Az idej lisztharmatfertőzés nagyjából úgy alakult, ahogy azt május közepe felé vélni lehetett, összességében jó közepes szintű bogyófertőzöttség alakult ki. Fölméréseim szerint a kétezres évek hetedik legerősebb fertőzési nyomását hozta az idej esztendő. Ennél erősebb nyomás (emelkedő sorrendben) csak 2005-ben, 2001-ben, 2010-ben, 2004-ben, 2008-ban és 2014-ben volt. Ezek mind járványos esztendők voltak, az ideit azonban nem tekintem annak, de kétségtelenül közel volt hozzájuk. Persze, mindez csak kategorizálás kérdése. Ha jóval magasabbra tesszük a mércét, csak a 2008-as és a 2014-es év kerül a járványok közé, ha pedig alacsonyabbra, beférhet az idej esztendő is.

Ha a tavalyi évvel vetjük össze az ideit, megállapíthatjuk, hogy 2015-ben jelentősen elmaradt a fertőzési nyomás a 2014. évitől. Az idén a fogékony fajtájú (Kékfrankos, Kadarka, Portugieser, Blauburger, Rizlingszilváni stb.) ültetvényeknek – a korábbi előrejelzésekben részletesen tárgyalt okok miatt – csak egy részét veszélyeztette számottevően a lisztharmat, a kevésbé fogékony fajtákra (Merlot, Cabernet franc, Cabernet sauvignon, Zweigelt, Chardonnay, Olaszrizling stb.) pedig az esetek többségében csak elenyésző veszélyt jelentett.

Megállapítható az is, hogy az idei fertőzéshez semmiféle különleges időjárási eseménynek nincs köze. Az időjárás, mint minden évben, alapvetően kedvezett a lisztharmat számára, a fertőzési nyomás már május első felében (amikor a primer fertőzés tünetei megjelentek) gyakorlatilag eldőlt. Akik, persze, nem vették észre idejében az intő jeleket, most kitalálnak mindenfélét, hogy honnan is jött „hirtelen” ez a fertőzés. Itt ismét nyomatékosan le kell szögezni, hogy a lisztharmatfertőzés elsődleges időjárási feltétele a HŐMÉRSÉKLET, nem pedig a páratartalom, a csapadék vagy a hajnali harmatképződés, ahogy azt egyesek gondolják. Ha a hőmérséklet kedvező tartományban (5–32 °C) van, akkor a fertőzés bekövetkezik. Legintenzívebb a kórfolyamat 25–28 °C-on (szórt megvilágítás mellett). A konídiumos fertőzés intenzitásának előrejelzésére már vagy két évtizede világszerte eredményesen használt ún. Kaliforniai lisztharmatmodell is csak a hőmérséklettel számol. Ha más tényezők (pl. a páratartalom) is fontosak lennének a megbetegedés alakulásában, nyilván azokkal is kéne kalkulálnia. A páratartalomnál maradva egyébként megállapítható, hogy a bogyók fogékony időszakában a levegő átlagos páratartalma az idén nagyjából annyi volt, mint tavaly, és mint 2012-ben. A fertőzöttség azonban e három esztendőben jelentősen különbözött: tavaly volt a legerősebb, 2012-ben a leggyöngébb, az idén pedig valahol a kettő között. De vehetjük 2013-at is, amikor a páratartalom jóval magasabb, a fertőzöttség viszont lényegesen mérsékeltebb volt az ideinél.

A **peronoszporafertőzés**hez továbbra is teljesen mostohák a feltételek. Fürtfertőzéstől már egyáltalán nem kell tartani, de a levélfertőzéshez is gyökeres időjárás-változásra (sok és gyakori csapadéokra) lenne szükség, aminek az esélye egyre csökken. Ha az augusztus sem lesz csapadékosabb az átlagosnál, a lombzat megbetegedését is megúszhatják ültetvényeink.

A **szürkerothadás** tünetei egyes ültetvényekben elvéve megjelentek a fürtökön, a betegség terjedésétől azonban egyelőre nem kell tartani. Hogy érskor milyen fertőzési nyomás alakul ki, az az augusztus–szeptemberi csapadékviszonyoktól függ. Ha az idő hirtelen csapadékosra fordulna (ahogy ez például május második felében történt egy hasonlóképpen aszályos 60-70 napot követően), akár két hét leforgása alatt járványhelyzet alakulhatna ki a „semmiből”.

Bár a lisztharmat bogyófertőzésétől már nem kell tartani, a levélfertőzés megakadályozása végett a védekezést ne hagyjuk abba! A fokozatosan megbetegedő lombzaton ugyanis egyre nagyobb tömegben képződnek majd a kórokozó áttelelését szolgáló ivaros termőtestek, a kazmotéciumok. Súlyos lombfertőzés esetén számuk elérheti akár a tőkénkénti 20 milliót is. A kazmotéciumok egy kis részét az őszi esők a levelekről a tőkék fás kérgére mossák, ahol függelékeikkel megkapaszkodnak, és áttelelnek. Az áttelelt termőtestekből tavasszal kiszabadulnak a primer fertőzést okozó aszkospórák. Az aszkospórás fertőzés koraisága és mértéke határozza meg a bogyók fogékony időszakában kialakuló fertőzési nyomást. Minél hatékonyabban csökkentjük tehát most a levélfertőzést, jövőre annál kisebb fertőzési nyomással kell majd számolnunk saját ültetvényeinkben.

Ha még nem tettük meg, a lisztharmat elhárítására egyelőre a **Kumulust** (5 kg/ha) permetezzük ki (a nagy meleg miatt lehetőleg a hajnali vagy a kora esti órákban), aztán augusztus első felében a botritiszfertőzés megelőzésében is jeleskedő **Cantust** (1 kg/ha). Fontos, hogy a Cantust csak olyan ültetvényekben használjuk, ahol a lomb teljesen egészséges vagy csak minimális mértékben fertőzött. A beteg lombzatú ültetvényeket Kumulusszal kezeljük, egymás után több alkalommal. A Cantust csak olyan ültetvényekben használjuk, ahol az élelmezés-egészségügyi várakozási ideje (28 nap) biztosan betartható. Most nem annyira a botritiszfertőzés miatti kényszerszürettől, mint inkább a várnál korábbi éréstől lehet tartani.

A peronoszpóra elleni védekezést, mivel fertőzésveszély nincs, most tényleg csak az abszolút biztonságra való törekvés indokolja (**Copac Flow 2 l/ha**).

Szekszárd, 2015. július 22.

*Füzi István
fejlesztőmérnök*